

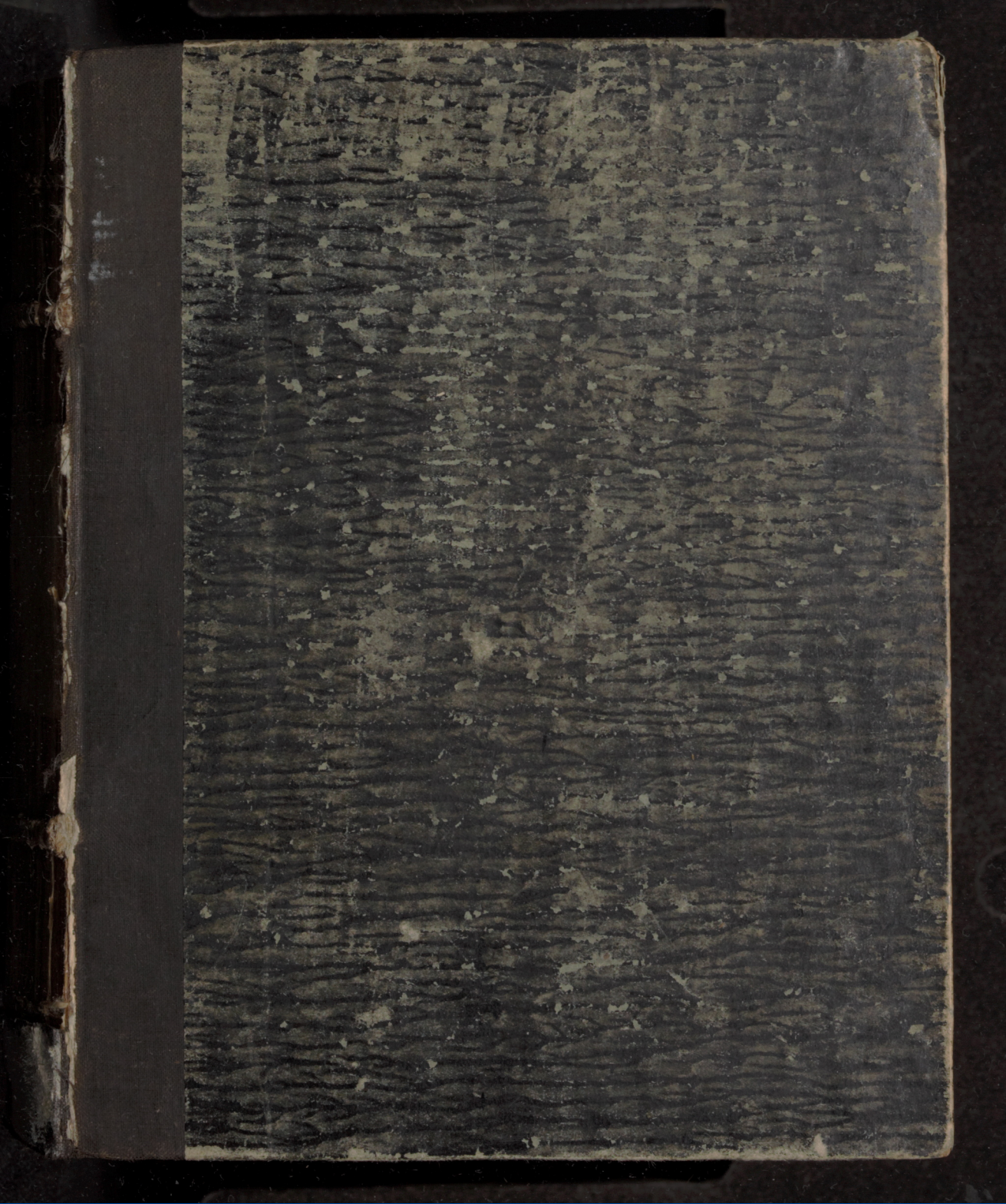
... Seu Exercitatio Theologica De Benedictione Sacerdotali ad Loc. Num. VI, 24, 25, 26

Marburgi Cattorum: Typis Hæred. Joh. Jodoci Kürsneri, [1709?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn863021441>

Druck Freier Zugang

94

Fa-1092 (94.)

9

A

W
S
II

ברכת כהנים

SEU

EXERCITATIO THEOLOGICA
DE

BENEDICTI-
ONE SACERDOTALI

ad Loc. Num. VI, 24, 25, 26.

QUAM

א"ה

SUB PRÆSIDIO
VIRI PLURIMUM REVERENDI CLARIS-
SIMI DOCTISSIMI

DN. JOH. HENRICI
HOTTINGERI,

HENR. EX HENR. NEP. ANTIQUITAT. JUDAI-
CAR. PROFESSORIS ORDINARII MERITIS-
SIMI, PATRUELIS & PRÆCEPTORIS
HONORATISSIMI,

In Auditorio Theologico

Ad diem 6. Julii M. DCC. IX.

Publico & placido Dnn. Commilitonum *ex Carthou* subjiacet

AUCTOR

JOH. CONRADUSHOTTINGERUS

Henr. ex Cenr. Nep. S. S. Theol. & Antiquitat. Judaic. Studiosus. 4

Marburgi Castorum Typis Hæred. Joh. Jodoci Kürsneri, Academiae Typogr.

VIRIS PLURIMVM VENERANDIS, EX-
CELLENTISSIMIS DOCTISSIMIS CELEBERRIMIS
DOMINIS,

DOMINIS
DN. IOH. CASPARO
HOFFMEISTERO,

LING. GRÆC. IN ATHENÆO TIGURINO PRO-
FESSORI CLARISSIMO VENERABILIS CANONICORUM
COLLEGGII MEMBRO DIGNISSIMO, & p. t.
RECTORI MAGNIFICO.

DN. IOH. BAPTISTAE
OTTIO,

ECCLESIAE CATHEDRALIS TIGURINÆ DIA-
CONO MERITISSIMO V. D. PRÆCONI
DISERTISSIMO.

DN. IOHAN. IACOBO
REUTLINGERO,

ECCLESIAE ET SCHOLÆ MINISTRO
FIDELISSIMO.

PRÆCEPTORIBUS, PATRONIS,
FAUTORIBUS AGNATIS
Atque AMICIS.

*Ea qua per est submissione conatum hanc Aca-
demicum sacrum esse voluit*

JOH. CONRADUS HOTTINGERUS,

Henr. ex Contr. Nep.

EXERCITATIO THEOLOGICA
DE

No 2

BENEDICTIONE
SACERDOTALI,

Ad locum Num. VI: 24. 25. 26,

PROEMIUM.

Inter leges Cceremoniales, quas Deus Israc-
litis, postquam eos in peculiarem populū fe-
legit, tulit, nō postremæ sunt illæ, quibus cul-
tus, quo Deus quotidie coli voluit, præcipi-
tur. Singulis enim (ne exceptis quidem fe-
stis) diebus, cultum hunc sacerdotes summo mane incho-
are debent. Accendendæ quippe erant lampades,
ut est Exod. xxvii, 21. Levit. xxiv. 1. seq. Adolendus
erat suffitus in altari suffitus, stante in sanctuario. Exod.
xxx, 7, 8. Insuper quotidie offerendi erant duo agni anniculi,
alter manè, vesper alter. Exod. XXIX, 39. hæ victimæ, quo-
niam erant holocausta, totæ erant comburendæ, harumq;
sanguis ad altare holocausti in atrio situm erat aspergendus:

A

his

44

45

L. J. J. J.

his quoque accedebant ferta ex decima similæ & quartâ Hin olei contusi; & libamina, ex quarta Hin vini confecta, quæ vesperi quoque reperenda. *ibid.* v. 40. 41. Effusione sanguine Sacerdotes & Levitæ, huic muneri à Davide destinati 2. Chron. xxix, 25. cantu tubarumq; clangore, Deum pro feliciter peracto cultu laudaturi, accedebant. *conf. Num. X, 10.* sed his ritè absolutis, restabat adhuc una ex præcipuis functio soli sacrificio matutino propria, præsentem nempe coronæ benedicere, quam benedictam dimittent. Erat quidem, ut ex dictis patet, cultus hic secundum omnes suas partes gloriosus satis & splendidus, sed per additam significantissimis conceptam verbis, præstantissimis refertam promissionibus & profundis plenam mysteriis benedictionem, quæ non potuit non auditoribus magnum afferre solamen, splendidior redditus.

Ut autem sensus hujus *Benedictionis Sacerdotalis* clarius pateat, operæ pretium esse duxi, eam Exercitatione aliqua Theologica, pro viribus à Deo concessis enodare. Hoc verò ordine nobile hoc thema tractare institui; ut primò *verba* in quibus rei momentum situm, dein *res* ipsas consideratur: sub finem tandem quadam *ritualia* circa pronuntiationem benedictionis à Sacerdote observanda sed breviter subjuncturus sim. Verba textus, quæ

Num. VI, 24, 25, 26. continentur,

hæc sunt:

v. 24. ויברכך יהוה, וישמרך:
 v. 25. ואר יהוה פניו אליך ויחנך:
 v. 26. ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום:

IN primo solennis hujus benedictionis membro tria obser- *Emphasis Ob-*
 vanda sunt vocabula. Primum venerabile Dei nomen יהוה *ci* יהוה.
 est. Non animus est ea, quæ de hujus vocis Scriptione &
 pronuntiatione controvertuntur, recensere, ne post Home-
 rum Iliada scribere videamur; potius de eruendo vero ejus
 significatu solliciti erimus. Est autem המיוחד שם *nomen*
 hoc foli vero Deo *proprium*. Sic enim Esaj. XLII, 8. אני
 יהוה הוא שמי Ego Dominus; hoc nomen meum & Hof. XII, 6. יהוה
 זכרו *Dominus memoriale ejus*; aded ut qui hoc nomine insigni-
 tur Deus sit oportet. Derivatur id ab הוה *esse, existere*: ut vox
 יהוה primo denotet Dei tum *essentiam* tum *existentiam*; Eum qui
 est, qui semper idem sine initio & fine, adeoque *immutabilis est*.
 Malach. III, 6. atque ita Dei *æternitas* indigitatur. Ita Deus Mosi,
 nomen suum sciscitaturō respondet ארוה אשר ארוה *Ero qui sum*,
 Ex. III, 14. quæ verba in Schemoth Rabba, observante M. Buxtorf-
 fio, ita paraphrastice redduntur: *Dixit Deus benedictus Mosi, die*
eis: אני שהייתי ואני הוא עכשיו ואני הוה עתיד לבוא *Ego qui*
eram & ego idem nunc & ego idem in futurum. Sed insuper Deus
 Mosi illustre hoc nomen suum interpretatur: *Iehova, Iehova,*
Deus fortis, misericors & graciosus, longanimis, multus gratia &
veritate, servans gratiam millibus, condonans pravitatem & de-
fectionem & peccatum impunitum non dimittit, visitans pravita-
tem Patrum in filios & filios filiorum. Exod. XXXIV, 6, 7. Est ergo
 in hoc voce indicatio *divine essentia* i. e. divinarum virtutum &
 perfectionum, non tantum gratiæ & misericordiæ sed & justitiæ
 & severitatis; utque ita omne quod vel per naturam, vel per reve-
 lationem de Deo notum, glorioso hoc nomine innotescat. Non
 tantum autem hoc Dei nomen ipsius essentiam vel virtutes clarissi-
 me exprimit, sed quoque eo varia Dei opera in executione operis

44.
45
4

salutis & gratiæ indicantur, prout id ex additis prædicatis facile liquet. Ita enim in Deo Oeconomicè considerato, alium notat quoad Deum Patrem Creatorem & Iudicem, quoad Deum Filium Tranquillatorè & quoad Spiritum S. Sanctificatorem: Tribus enim personis nomen hoc commune est. Unde putamus, quod in solenni hac formula benedictoria nomen יהוה ter repetendum fuit, non semper eandem personam innui, unicuique enim personæ sibi quasi propria adscribuntur prædicata. Ut ita Israëlita luculentissimum S. S. Trinitatis habere potuerint testimonium. Quæ tamen omnia ex postea dicendis clara fient. In prima itaq; benedictione per יהוה Deum Patrem intelligi putamus, cui benedictio & custodia, qua provida ipsius cura in suos indigitatur, appropriatur.

II Vox ברוך, quæ altera hujus benedictionis est, (cujus varias significationes mittimus in ea, quæ benedicere notat, manentes) tum ad Deum tum ad homines refertur, unde diversum quoque habet significatum. Si referatur ad homines, aliud significat in relatione hominis ad hominem, salutare nempe 2. Reg. IV, 29 & valedicere 2. Sam. XIX, 40. aliud in relatione hominis ad Deum i. e. quando stylo sacro homines Deo benedicere dicuntur; notat Deum laudare, magni eum facere, gloriosa de eo judicare, quo sensu passim Deus ברוך benedictus vocatur, unde tritum apud Rabbinos הַקָּדוֹשׁ הַבְּרוּךְ i. e. Sanctus ille benedictus, quo Deum intelligunt. Si referatur ad Deum in relatione ad homines, est voluntas Dei, qua hominem beare, ei gratiam suam, bonaque eum corporalia, tum spiritualia largiri vult: & ita ברוך quoque dicitur de homine, quo significatur ei omnia dona à Deo addicta esse. vid. Jud. XVII, 2. Psalm. CXV, 15. & passim. Ad hunc significatum hanc nostram Benedictionem Sacerdotalem referre possumus, quod enim sacerdotes populo Dei precabantur, id Dei nomine fiebat.

III. Alterum, quod Dei nomine sacerdotes populo precari jubentur, est custodia: וְשָׁמְרָךְ & custodiet te. Ex variis circumstantiis שמר varios habet significatus. Primariò autem notat, servare, observare, unde ad vigiles refertur לשמרים לבקר: שמרים לבקר præ vigilibus matutinis observantibus ad matutinum. Psalm. CXXX, 6, conf. 1. Sam. XXVI, 15, quare etiam שמרים

שמרו *vigiles* dicuntur. Ef. XXI, 11. Cant. III, 3. ex quo *servan-*
di significatu, cœteri s̄promanant; sic sumitur *de servatione a ma-*
lo, ut Deus animas piorum servare Psalm. XCIV, 10. dicitur, conf.
 Psalm. CXVI, 6. CXXI, 7. & alibi. Insuper refertur *ad fœdera*,
 tum à parte hominum Genes. XVII, 9. dicit Deus ad Abraham:
 ואתה את בריתי תשמר & *tu fœdus meum servabis*; tum à parte
 Dei, ut Deut. VII, 9. יהוה *dicitur ברית שמר servans fœdus*. conf.
 1. Reg. VIII, 20. in quibus quoque *tenendi* vel *retinendi* signifi-
 catum habere potest. vid. Jer. III, 5. atque hæc de explicatione vo-
 cum in prima benedictione contentarum sufficient.

IV. Iam pergitur benedictionem hanc accuratius investiga- *Benedictio,*
 tūri. *Benedicet tibi Dominus Deus & custodiet te.* Optabat ita- *quam hic sa-*
 que sacerdos Dei nomine benedicens, *Benedictionem à Deo*: e jus *cerdos preca-*
 enim est benedicere; ita homini recens creato, Genes. I, 28. Abra- *batur, est tum*
 hamo, C. xxiv, 1-35, aliisq; quorum catalogum habes in Ialkut fol. *corporalis*
 ccxii. col. 2. sq. benedixit; ille enim est à quo *πάσα δόσις ἀγαθῆ, ἡγῆ*
πάν δόγματα τέλειον descendit, Jac. I, 17. conf. Psal. III, 9. CXV, 12.
 sq. & hic Deus sed per sacerdotem benedicit; in potestate
 enim sacerdotis nihil aliud est, quam verborum à Deo dictatorum
 prolatio, inde Deus ad Moſen v. 23. dicit: *Dic Aarōni filiis ejus; ita*
dicant ad filios Israel, illis benedicturi. Ad quæ verba Abarbanel
 comment. in Leg. fol. CCLXXXI. col. 3. רוצה לומר שלא
 יחשבו אהרון ובניו שהם מברכים ומשפיעים בעצמם ואמת
 הברכה העליונה על ישראל כי אינה אלא מחפליים
 בלבד על ברכתם: *Dicere his verbis vult, ne Aaron & filii:*
ejus putent, quod benedictio & abundantia apud illos sit; vera enim
benedictio apud Deum Israelis est, illi autem benedictionem non nisi
precantur: Quare etiam Deus v. 27. addit & ego be-
nedicam illis. Versatur autem Dei benedictio tum circa corpora-
 lia, tum circa spiritualia dona; Utraq; precabatur sacerdos. Dum
 enim Deus hanc de benedicendo populo ferebat legem, Israelitæ
 adhuc in rudi steriliq; versabantur deserto, sed mox terram pro-
 missam melle & lacte fluentem ingressuri, opus certè habebant
 benedictione corporali, fertili scilicet solo, quod Deus, antequam
 id possideant quodammodo delendum, postmodum victrice manu
 superatum denuò colendum constituit. Involvit insuper corpo-
 ralis hæc benedictio omnia ea, quæ Israelitis ad vitam sustentan-

44

45

4

dam necessaria & à Deo expectanda erant: quæ jam omnia recen-
sere superfedemus, dum horum catalogus Deut. xxviii, videre
est: De corporalibus hisce bonis hanc benedictionem Judæi quoque
explicant; sic enim Abarbanel l. c. ואמר יברכך וישמע עליהם טובות הרכה בני חיי ומווני
& quod dicitur, Benedicat tibi Deus & custodiat te, intelligitur
benedictio corporalis, qua illis benedicere bonisque multis cumulare
vult, ut liberis, longæ vitæ & victualibus. Conf. talkut. l. c. Dein
etiam hæc benedictio bona spiritualia & cœlestia in se compre-
hendit. Quos enim Deus corporalibus cumulat beneficiis, iis
quoque spiritualia communicaturum indicio est; sic se res cum
Isrælitis habet. Ex Spiritualibus enim est, quod Deus Isrælitas
sibi in סגולה peculium separavit, & in populum Sanctum confirma-
vit. Deut. xxviii, 9. unde eos vi æternæ oblationis Jesu Christi,
agni illius ante jacta mundi fundamenta mactati, salvavit, liberans
illos è servitute peccati æternæque maledictione, illos sanctificans,
fructibusque Justitiæ implens, gloriæ tandem cœlestis & vitæ
æternæ participes faciens, dicuntur enim Patres salvati per gra-
tiam Jesu Christi sed tum adhuc futuri. Act. xv. 10. 11. Quare
etiam de omnibus benedictioni huic inclusis, in plena emphasi non
participabant, tum enim is adhuc expectandus erat, qui ea, quæ in
istis umbris involuta propinabantur, actu præstaret, & ita omnis
benedictionis perennem fontem largiter effunderet, à Christo
enim omnis benedictio Spiritualis in cœlestibus est. Eph I, 3.

Sensus ver-
borum & cu-
stodiet te.

V. Sed abundemus tot eximiis donis, quid juvabunt, nisi in-
super custodiat Deus! ideo sacerdos populo imprecari jubetur
& custodiet te. Egregium votum, in quo benedictionis
cardo vertitur, meritoque Deo tribuitur; est enim ad instar vigi-
lis suos semper & ubique observans, qui וְיָשֹׁרְךָ וְיִשְׁמְרֶךָ
לְיָנוּם וְלֵאמֹר שְׁמֵר יִשְׂרָאֵל neq; dormitat neque dormit custos Isrælis Pf. CXXI, 4.
Atque ita votendi Deumque custodiam suam rogandi Isrælitæ
causam habebant maximam; periculosissimum quippe ipsis eme-
tiendum, & non sine variis adversitatibus absolvendum erat iter,
quod Deo non assistente haud possibile fuit exequi; ut ad eò hic
continèatur I. votum perpetuæ divinæ præsentis, quæ ipsos tum
ab omni malo & præsertim à sævitia tot superandorum hostium
conservet, quo sine dubio ad columnam ignis Isrælitas noctu, &
nubis

nabis eos interdiu jugiter comitantem & praeuentem alluditur 2. Hac formula precabantur, ut ipsos terram promissam tandem ingressos, ulterius custodiat & conservet, Dominus ipsorum & Rex maneat & contra omnes insultus tueatur. 3. Proculdubio à Deo quoque efflagitabant, ut promissiones, gratiæque plena fœdera cum Patribus suis inita, cum ipsis quoque servare & exequi velit: quo sensu etiam explicatur in Jalkut fol. cxxii. col. 3. fœdus nempe initium cum *Noacho* de mundo non amplius aquis perdendo Gen. IX, 10. 11. quo fœdere etiam Ecclesiæ securitas ab aquis i. e. persecutionibus obsignatur; Fœdus initum cum *Abrahamo*. de multiplicando ejus semine Gen. XIII, 16. de danda posteris terra Canaan, Genes. XIII, 15. & quæ alia in Historia Abrahami occurrunt promissiones, etiam in *Isaaco* constabiliendæ, Gen. XVII, 19. 21. XXVI, 34. fœdus initum in *Mara*, quo se populi *Sanatores* promisit. Exod. XV, 26. fœdus initum in *Sinai*, quo Israelitas solos in *peculium* reservavit, ibid. c. xix, 5. 6. seque ipsorum Deum fore promisit. c. xx, 2. harum itaque promissionum & fœderum tenore optabat sacerdos, Custodiet te, i. e. continuet hæc fœdera Deus nobiscum & posteris, impleat tot eximias promissiones, tunc custodiemur & servabimur. Sed & 4. id Sacerdotes orasse videntur, ut Deus avertat, ne nefaria horum fœderum transgressione, ipsius Majestatem lædant; ut omne pravum ab ipsis averruncet, ne eorum, quæ adco sancte præstare Deo promiserunt, obliviscantur, neque præsertim in sceleratissimum idololatriæ crimen, ad quod aded pronos se præbuerunt, incidant, sed uni vero Deo debitum præstent cultum. Hæc & hujusmodi alia in hac formula contenta esse credimus vota.

VI. Absoluta prima benedictione, ad alteram sic sonantem, pergimus: יהוה פניו ירחיק אר יא *lucere faciet Dominus faciem suam, & erit tibi gratiosus.* Ubi iterum vox יהוה occurrit, sed jam dicta repetere nolumus. Hic autem nomen hoc alteram S. S. Trinitatis personam, *Filium* nempe *Dei*, notat, quod ex prædicatis postea enodandis clarescet. Non enim obstat, quod ipsi vocem יהוה tribuamus; alia enim id loca liquidum faciunt, quod ei hoc nomen competat. Sic Jer. XXXIII, 6. vocatur, *fehova iustitia nostra* Hof. I, 7. Deus dicit: *Domus juda miserebor & servabo illos* יהוה אלהיהם, sed salus & reconciliatio per Christum est.

Secunda benedictio
Quem hic
יהוה
denotes,

44.

45

4

sim etiam Apostoli, quæ in V. T. de יהוה dicta sunt, Christo tribuunt: quo etiam Johannes Apocal. I, 8. emphasin hujus vocis expressurus *ὁ ὢν ἡ γὰρ ὁ πῶ γὰρ ὁ ἐρχόμενος* alludit, quo Christum intelligi nemo sanus hactenus negavit, Plura autem systemata supeditabunt.

Explicatio
verbi
אור

VII. Primum quod ab יהוה seu Deo filio Sacerdos precatur, est *אור פניו יא* *Lucere faciat faciem suam.* Verbum אור in simplici notione notat, *lucere*, & sumitur de *illucescente die* Jud. XVI, 2. Psalm. cxxxix, 12. Dein etiam in Hiph. notat *illuminare*, Exod. XIV, 20. *Lucere facere*, ut in loc. præf. sed & *animum reddere* significare videtur; sic Jonathan defatigatus exclamat *ראו נא כי אורו עני* *Videte quæso, ut illuminati sunt oculi mei, quum gustavi parum mellis hujus:* 1. Sam. xiv. quod de refrigeratione animi in vultu monstrata intelligendum arbitramur. Hic autem, ut dictum, significationem habet transitivam, precantes, ut Dominus faciem suam lucere faciat. *Dei facie* generaliter nihil aliud indigitatur, quam ejus manifestatio creaturis suis facta, & communis providentiæ opera, quibus innotescere voluit. Atque ita Deum ubivis præsentem denotat, unde David, *quo à facie tua fugiam.* Psalm. cxxxix, 7. sq. Dein significat manifestationem Dei post hanc vitam demum futuram. Sic Pl. xvi, *saturitas lætitiarum cum facie tua.* Tertio denotat specialem aliquam Dei patefactionem in hac vita factam, ubi præ cæteris illustri illa est, quæ Mosi intimo Dei amico, præ aliis contigit. Deut. xxxiv, 10. conf. Num. xii, 6. 7. sic quoq; Dei in monte Sinai facta apparitio *facies Dei* Deut. V, 4. appellatur. Speciatim *columna ignis & nubis*, perpetuus ille proficiscentium Israelitarum comes, nomine hoc insignitur. Exod. xxxv, 13. sq. sed quartò, omnium significantissima *faciei Dei* notio est, qua ipse *Dei filius* indigitatur. Id primò patet, quoniam abs omni dubio in columna nubis & ignis, *fæces Dei* appellata, Dei filius Israelitis præsens notatur. Quo alludere videtur Es. LXII, 9. eum, qui Israelitas per desertum duxit *כל אור פניו* *angelum faciei sue* i. e. Dei nominans: id tamen ipsi יהוה Exod. xiv, 24. adscribitur. Hæc autem appellatio *filio Dei* ex affe convenit. Ille sub hoc columnæ symbolo, visibili quadam specie *Dei faciem* Israelitis conspicuam reddidit. Est enim ille *ἀπαύρατος τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως θεοῦ.* Hebr. I, 3. repræsentat enim id omne quod in Deo est, quoniã ipse Deus, *Christum quippe qui videt, videt & patrem*

Quid sit facies Dei.

& patrem Joh. xv, 9. quia sunt *in unum*. Ille est *in unum* *et* *aspexit* *deus*
 Col. 1, 15. substantialis imago Patris, unde Pater cognoscitur; Ea
 enim gloria, quæ in Patre splendet, splendet quoque in Christo,
 possidente *gloriam ut unigeniti filii* Jo. 1, 14 quam ab aeterno habuit.
 c. xvii, 5. Fulget hæc *facies Dei*, Dei scil. Filius per ipsius attri-
 buta, *Justitia* potissimum & *Misericordia*. Exod. xxxiv, 6. 7. ab
 hoc nomine Christus alia à splendore habet: Sic Malach. IV, 2. vel
 juxta נ"ן III, 19. שמש צדקה *Sol Justitia* Ef. ix, 1. אור *Lux* Joh.
 1, 9. *Lux mundi* Luc. 1, 78. אור אמת *Num. xiv, 17. כוכב*
Stella ex Jacobo nominatur; quæ omnia, quis olim in carne ma-
 nifestandus futurus fuerit, indicabant.

VIII. Ab hoc insuper יהוה gratiam atque favorem in verbo *Significatus*
 וְחָנַךְ Sacerdos precari jubetur חָנַךְ notat alicui *favere, gratiam* *verbo*
erga aliquem exercere, gratiosum esse, excluso omni favore gratiam
 etiamque petentis merito, præsertim ubi de Deo gratiam conce-
 dente sumitur. Sic Exod. xxxiii, 19. וְחָנַךְ אֶתְּ אֲשֶׁר אֲחֹן *gratio-*
sus ero cujus gratiosus sum, i. e. gratiam pro beneplacito meo ex-
 ercebo, adeoque sine ullo ad opera habito respectu. Unde con-
 struitur cum חָסֵד Ps. LI, 1. חָסֵד כַּחֲסֵדךָ אֱלֹהִים *fac mihi gratiam*
Deus juxta benignitatem tuam; unde quoque patet referri ad re-
 missionem peccatorum. Ef. xxvii, 11. Ps. XLI, 5. Notat etiam *gratiosè*
aliquid largiri: ut Genes. xxxi, 11, 5. הַלְדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים
 : חָנַן אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים *hi nati sunt, quos gratiosè largitus est Deus seruo*
 suo. conf. Prov. xxviii, 8.

IX. Ex literali hac emphaticarum vocum explicatione vel *Sensus benedi-*
 lippienti patet, eximia in secunda benedictionis hujus formula *tionis Luce-*
 vota latere atque suspiria, sed ad diversa tempora referenda. Atque *re faciat fa-*
 per *illuminationem faciei divine* precabantur 1. ut ipsos Deus tan- *ciem suam.*
 quam providus rerum suarum curator, communi sua providentia
 nunc & impofterum regere atque protegere; signa gratiosissima
 suæ præsentiae, tam frequenter hætenus facta, ulterius conce-
 dere velit, ut ipsis viæ suæ magis magisque innotescant, quo eum
 solum esse, qui tot Patribus suis factas promissiones ratas facere atq;
 implere possit, cognoscant. 2. Ut post exantlatas hujus vitæ mo-
 lestias, in æternorum bonorum fruitione, suavissimam Dei faciem
 cum saturitate lætitarum, adeoque Deum à facie ad faciem videri
 ipsis contingat, devotè supplicabant. Sed 3. potissimum Israelitæ

B

(seu

44.

45

4

(seu eorum nomine sacerdos) id quod ipsis columna nubis & ignis repræsentabat, adventum nimirum Messie in carnem anhelabant. Unde Targum Onkelosi vertit שכונה נורה וי' *lucere faciat Deus Majestatem suam*. Quomodo etiam extat in Bibl. Jud. Germ. & de שכונה quoque explicat Abarbanel. Considerantes enim ipsos, bonis ex passione & morte Messie secuturis, revera nondum frui, merito illuminationem faciei divinæ, tenebras typorum & umbrarum discedentis, diem pro nocte afferentis, veramque bonorum cælestium possessionem comparantis, appetebant. Quamvis enim *Christus heri, hodie & in secula à autè idem sit*. Hebr. XIII, 8. author nimirum salutis, & perpetuum fidei objectum, quippe cujus meriti vi omnes, quotquot vera ipsum fide etiam ante ejus incarnationem amplectebantur, salvati fuere, quæ fide & nos *ad communionem Spirituum consummatorum accedimus*. Hebr. XII, 23. Placuit tamen sapientissimo Numini, ut gratiæ suæ executio diversimodè administraretur. Unde alia administratio fuit in V. alia nunc est in N. T. Id quod Paulus ad Gal. IV, 24. seq. per *Agarem & Saram* allegoricè exponit. Testamentum enim in monte *Sina* pactum & ad servitutem generans, *Agar ancilla* repræsentabat; Alterum verò significabatur per *Saram* Dominam, quod non in *Sina* sed *Zion* Et. II, 2. initum, id autem libertatem parit. Quid jam mirum, quod Sacerdotes lucem faciei divinæ à servitute ipsos & cæteros Israelitas liberaturam precati fuerunt? non ignorantes quodè *Zione* וְכָל־יְהוָה *perfectissima pulchritudinis Deus illuiscere debuerit* Pl. L, 2. quem ideo tam anxie præstolabantur. Nonne suavius ipsis fuisset, *jugum Christi quod, mansuetum & onus ejus, quod facile est, ferre*. Matth. XI, 29. quàm sub tot legum, differentias dierum, discriminaciborum, sacrificia offerenda, multasque legales lotiones injugentium cumulo ingemiscere? quæ tamen non sanctificaverunt nisi *omnis tibi sanguis* *καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος*. Hebr. IX, 13. *quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum æternum se ipsum obtulit immaculatum Deo, purgabit conscientiam nostram à mortuis operibus, ad serviendum Deo viventi*. v. 14. unde patet fieri non potuisse, ut Vetus Testamentum post Christum in carne manifestatum diutius maneret; dum enim erat *Padagogus ad Christum*, Gal. III, 24. non diutius quam ad Christum, *legis finem* durare debuit Rom. X, 4. Merito igitur benedictionem hanc, tan-

tanquam anxium Israelitarum desiderium Messiae in carnem venturi & è servitute Legis caeremonialis ipsos liberaturi, consideramus.

X. Postquam nunc Sacerdos *illuminationem faciei divinae* Sensus verborum & gratiosus erit tibi. petiit; jam bonum aliquod hanc illuminationem sequendum precatur, dum dicendum ipsi fuit *וְיָרַח לְךָ וְגִרְתִּי* & *gratiosus sit tibi*. Quid pretiosius gratia Dei? quippe qua omnia, tum quae ad praesentem, tum quae ad futuram vitam, necessaria sunt dona, continentur. Hac itaque benedictione Sacerdos *I. Dei favorem* ambiebat. Quod si enim Deus favorem suum Israelitis denegasset, certe de ipsis actum fuisset: sive enim in deserto sive in terra Canaan degerent, ubique favore hoc indigebant. *In deserto*; nisi enim ibi tanquam in loco ob frequentium ferarum discursum nimis periculoso benignum & faventem habuissent Deum, oppido ipsis pereundum fuisset. *In Canaan*; Ibi enim nisi gratia & favore Dei sustentati, ab inimicis, quibus hinc inde cincti erant, funditus extincti fuissent.

2. Quamdiu hanc benedictionem in deserto recitabant, ut Deus ipsos in occupanda terra Canaan adjuvare, eamque occupatam gratiosè largiri velit, Sacerdotes vovisse putem. Sed praeripimus 3. eam gratiam, quam Messias in carnem venturus, secum allaturus fuit, desiderasse patet: Etenim dum verbis, *lucere facias Deus faciem suam*, Messiae adventum precabantur, vocibus *hice*, *gratiosus erit tibi*, bona Messiam jam revelatum securura anhelasse, justum fuit æquumque. Cui alias bono adventus Messiae fuisset, nisi ex plenitudine gratiae suae i. e. bonis suis participassent, quae omnia spiritualia sunt & coelestia. Non equidem abs Dei gratia Israelitas vixisse dicendum, cum semper idem Testamentum gratiae exstiterit, atque inde à Paradiso immutabiliter sancitum fuerit, cujus tenore justificati, redempti & in caelum assumpti sunt; omni enim tempore Christi obedientia unica justitiae causa exstitit, neque ulla justitiae donatio nisi per fidem contigit; iidem semper fructus justitiae, sanctificatio nimirum & gloria vitae aeternae fuerunt; sequitur inde, quod si Christus omnis gratiae author sit, eam omni tempore obtinuisse: Idem docet circumcisio, quam Deus *בְּרִית לְאֹרֶת* *in signum foederis* Gen. XVII, 11. & *σπασίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως* Rom. IV, 11. patribus dedit, ut adeo jam ante legem foedus, in quo stipulatio fidei justificatio

44.
45
4

& promissio vitæ eternæ continebatur, fuerit: Illi igitur omnibus circumcissione obfignatis & à Paulo ad Col. II, 11, seq. descriptis, fruebantur bonis, quæ Deum Abrahamo ejusque semini gratiosissimum ostendebant. Tanta autem hæc bona non fuerunt, ut iis majora optare non potuerint, quoniam ea nonnulla comitabantur incommoda. Erant enim illa tanquam sub ænigmatibus velata, obscura, per errores populi, perversasque quandoque seniorum doctrinas magis obscurata; semper adhuc obtinuit accusatio & commemoratio peccati, nam quoties sanguis pro peccato aspergebatur, peccatū ipsi exprobrabatur, & scribendum erat *chirographum*, quod erat *ὕπερ ἁπλῶς sub contrarium*, id autem demum per Christum sublatum est. Col. II, 14. Nondum patebat liber accessus ad thronum gratiæ. Habuit quidem Deus in V. T. in Sancto Sanctorum thronum suum supra operculum, ubi Israelitis gratiam suam testabatur, peccata eorum sanguine ad operculum sparsa remittens, unde הכפרתן *propitiatorium* appellatur. Ad hunc tamen thronum non erat liber accessus, quippe ad quem non nisi Pontifex M. & quidem in toto anno unico X Tisri die appropinquare ausus erat, idque sub mortis pœna: ita & ipsi Pontifici non omnia ritè peragenti mors timenda fuit Levit. XVI, 2. 13. ut etiam hic thronus Justitiæ & iræ throni habuerit rationem, ut ita metu mortis per omnem vitam obnoxii fuerint servituti. I Heb. II, 15. Sed postquam Princeps salutis nostræ per passiones consummatus est, undique aditus ad hunc thronum patet, ad quem omnes fideles solemniter invitat Paulus: *Accedamus itaq; cum fiducia ad thronum gratiæ, ut accipiamus misericordiam & χάριαν ἐνεργουσαν ad opportuum auxilium* Hebr. IV, 16 conf. Rom. V, 2. Habitabat etiam Deus inter Israelitas in terribili specie, ut in Legislatione cum fulgure & tonitru, ut ipse Moses dixerit: *ἐκφοδὸς ἐμῆ καὶ ἐν τρομῶς* Heb. XII, 21. nunc vero inter nos habitat *πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας* Joh. I, 14. ut nos omnes *ex ipsius plenitudine accipiamus χάριαν ἀντὶ χάριτος* ib. v. 16. Hæc illa gratia est, quam in omnibus fermè Epistolis suis Paulus pro clausula habet, quam signum Epistolarum suarum esse dicit 2. Thess. III, 18. qua intelligit omnia bona spiritualia acquisita à Christo ad salutem animarum, *omnia que Deus nobis dat cum Christo* Rom. VIII, 32. Est itaque hæc gratia, quam Sacerdos hac benedictione optat, *singulare bonum Christi morte*
com-

comparatum, & quo ipsi hactenus in plena emphasi non facti sunt participes. Votum hoc quoque est Ecclesia ter Ps. LXXX. 4. 8. 20. repetitum: O! Deus restitue nos & fac ut luceat facies sua: ita servabimur.

XI. Ut jam de tertio hujus benedictionis membro loquamur, ordo requirit; ita autem illud sonat. **וַיִּשָׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלַי** Elevabit Dominus tibi faciem & ponet tibi pacem. Ubi iterum hic subjectum est **וַיִּשָׂא**, per quod hoc commate tertiam S. S. Trinitatis personam intelligimus, quippe quam illustre hoc nomen non fugit. Qui enim 2. Sam. XXIII, 2 dicitur **רוּחַ יְהוָה** Spiritus Domini, ille v. 3. Deus Israelis vocatur. Idem quoque ex collatione locorum V. & N. T. ut Exod. XVII, 1. 7. Psalm. XCV, 7. 8. cum Hebr. III, 7. Levit. XVI, 2. cum Hebr. VII, 7. 8. patet. Hujus quoque commatis prædicata Spiritui Sancto optime convenire mox dicenda testabuntur.

XII. Duo hic sunt, quæ Sacerdos, à Deo monitus, 1. *Elevationem faciei suæ.* 2. *Dationem vel positionem pacis,* populo precabatur. Ne lectori bis coetam crambem propinemus, ea quæ de facie Dei supra præmisimus, repetere nolumus. Antea autem *faciei Dei illuminationem,* jam verò *elevationem* ejusdem precatur. Verbum **וַיִּשָׂא** primariò ferre notat, pro subjecta materia varios assumit significatus: neque cum voce **פָּנָיו** constructum idem semper significat. In genere hæc phrasis *revereri aliquem magnifacere, estimare* denotat, sed tum in bonam tum in malam partem; quippe eâ quandoque *περὶ σωτηρίας* justo judici verita, innuitur ut Job. XII, 18.: **וְהָיָה הַפָּנִים תִּשְׂאוּן אֶתְּכֶם לְאַחַר תְּרִיבוֹן** personam ejus accipitis & pro Deo forti contenditis, conf. 10. clarius id locus Prov. xviii, 5. ostendit, conf. Psalm. LXXXII, 2. Levit. xix, 15. Ita quoque Deus summus Index Deut. x, 17. **לֹא יִשָּׂא פָּנָיו** qui non accipit personam dicitur. Dein etiam de *reverentia & honore* adhibetur. Unde Naaman 2. Reg. v, 1. **וַיִּשָּׂא פָּנָיו** honoratus vocatur, conf. Es. III, 3. Denuò hæc phrasis sumitur, quando supplex exauditur, contentusque redditur; ita Deus supplicanti Lotho respondet: **וַיִּשָּׂא יְהוָה הַנֶּחֱלָה וַיִּשְׂמַע** Ecce elevavi vulsum tuum, i. e. exaudivi preces tuas, parcam tibi ne pereas. Gen. xix, 21. idem Deus Iobo variis hactenus tentationibus exercitato promittit **וַיִּשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלַי** faciem meam elevabo, i. e. restituam ipsum

44.

45

4

sum Job. XLII, 8. atque sic notabit *propitium esse*. Tribuitur quoque hominibus ut Genes. xxxii, 20. 1. Sam. xxv, 35.

significatus

XIII. Alterum in hac benedictione est: **וְשָׁלוֹם לְךָ יְיָ** & ponet tibi pacem. Verbum **וְשָׁלוֹם** ponere aliàs significans, varie constructum, varium habet sensum, non semper simplicem significatum servans. Notat *facere* ut Exod. iv, 11. *quis וְשָׁלוֹם* i. e. facit os homini aut *quis וְשָׁלוֹם* facit caecum. Refertur ad *foedera* ut 2. Sam. xxiii, 5. **וְשָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם** *foedus aeternum posuit mihi*: quod etiam confirmationem foederis denotare potest, positum nempe vel initum jam foedus in aeternum mihi confirmavit: etenim vox hæc non ubique simpliciter *ponere*, sed cum aliqua emphasi magna cura & industria ponere notat. Insuper refertur ad *mentem* ut Nehem. viii, 8. ubi legentes in lege Dei **וְשָׁלוֹם** *posuisse intellectum*, i. e. attente legisse, vel in legendo attentionem adhibuisse, dicuntur. Etiam *de militibus* in aciem disponendis 1. Reg. xx, 12. usurpatur, unde disponendi significatum acquirit.

et vocis

וְשָׁלוֹם

XIV. Id autem, quod Deus ponere rogatur est **וְשָׁלוֹם** *Pax*. Hac autem voce omnis *prosperitas*, *integritas* indigitatur; unde apud orientales homines salutatuus mos invaluit, ut dixerint: **וְשָׁלוֹם לְךָ** *an pax ipsi est*. i. e. ejus res salvæ sunt? Gen. xxix, 6. quo sensu passim in sacra Scriptura invenire est. Dicitur à **וְשָׁלוֹם** *compleri, perfici*: pax adeoque complementum omnium rerum tum ad esse tum ad bene esse necessarium, est; denotat quoque pacem inter homines, tum privatam tum publicam, tum corporalem tum etiam spiritualem, ut multa loca abunde id probant.

Quid sacerdos

verbis:

Tollet faciem suam super vos, praeceus fueris.

XV. Ex tertiâ hujus benedictionis vocibus iterum patet, non levia esse quæ Sacerdos petit. Et quidem quod *elevationem faciei divina* concernit, ea continetur 1. Ardens suspirium, ut Deus ipsos eo, quo hactenus dignabatur, ulterius prosequi velit favore & honore, quo sint maneatque populus ejus dilectus. 2. Ut ipsorum preces exaudiat, cultusque, quo Deum verebantur, gratus sit atque acceptus. 3. Ut ipsis propter tanto numero commissa delicta propitius sit, & si quandoque labantur, eos restituat, denuoque benigne recipiat. Sed 4. ut bona ab *illuminatione faciei divina* promanantia largiter ipsis conferantur: Nam dum

pre-

precedenti commate exoptatissimum Messiae adventum efflagita-
 bant, jam eorum bonorum, quae ipse conciliaturus erat, collationem
 & applicationem, & quidem à Spiritu sancto, quippe cui id competit,
 petunt. Habebant equidem V. T. fideles multifaria Spiritus S. dona;
 habebant spiritum illum bonum ipsos *in via recta ducentem*.
 Psal. CXLIII, 10. mentis oculos illuminantem, regenerantem &
 sanctificantem; habebant Spiritum fidei & spei: *Nemo enim Je-
 sum Dominum vocare potest ei nisi in veritate* 1. Cor. XII, 3.
 Atqui David ipsum *Dominum* vocavit Psalm. cx, 1. oportet ergo
 ut ipsum in Spiritu Sancto appellaverit. Quemadmodum autem
 tum Pater nondum actu reconciliatus; Filius nondum actu prae-
 stitutus, ita etiam talia Spiritus S. dona, quae Christi mors compara-
 vit, nondum plenè & tanta mensura extiterunt: de quo ipse Chri-
 stus: *Nondum erat Spiritus Sanctus in mundo* quoniam *Jesus nondum erat glorificatus*. Joh. VII, 39. Etenim
 in *III* Spiritus gratiae Zach. XII, 10 demum promittitur, quando
 Christus erit *perfusus*, i. e. mortuus, qui tum tam largus dicitur
 ut *super omnem carnem* venturus sit. Joel. II, 28. conf. Act. I, 17.
 Nondum habebant Spiritum eos in omnem veritatem, sub um-
 bris nempe caeremonialibus latentem, ducentem, quippe quem
 Christus discipulis suis demum promisit. Joh. XVI, 3. Et haec Spi-
 ritus S. ejusque *χρησμός* donatio peculiare N. T. donum est,
 quo etiam Paulus fideles solatur: *Non accepistis verum
 Spiritum ad meritum sed gratia in quo clamamus Abba
 Pater*. Rom. VIII, 15. Patres quidem V. T. fuerunt etiam filii Dei,
 sed nihil vel parùm à servis differentes, Domini licet omnium,
 erant enim adhuc sub paedagogis & oeconomicis; ideo *Deus misit
 filium suum, ut filiationem adipisceremur. Quia vero filii estis emisit
 Deus Spiritum filii sui in corda vestra clamantem Abba Pater*.
 Gal. IV, 1-6. Atque hujus Spiritus donationis larga illa effusio su-
 per Apostolos Pentecostes tempore, evidentissimum signum, simul-
 que dati Christi clarum argumentum erat. Quid jam aequius fuit,
 quàm ut Israelitae, qui tam anxie Messiam in carne videre desiderabant,
 de Spiritu S. quoque donis, ab ipso acquirendis, participare gesserent?
 Omnia enim bona N. T. ut exhibitio perfectae justitiae, con-
 summata justificatio & reconciliatio cum Deo, libertas, Pax, (de
 qua mox) aliaque quae Christi merito nituntur, à Spiritu S. no-
 bis

44.

45

4

vult, legem preceptorum in placitis solvit, ut duos illos conderet in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem, & conciliaret ambo in uno corpore Deo per crucem, peremta inimicitia per eam. Eph. II, 14 seq. Col. I, 20, 22. Ut ergo Judæi & Gentes conciliarentur, necessaria erat crux Christi; Horum enim populorum inimicitia fuit in carne & velo nondum discerpto, ideo ante mortem suam Christus in viam Gentium proficisci Matth. x, 5, 6. vetuit; fracta tamen carne & rupto velo, Evangelium omni carni prædicari Marc. xv, 15. iussit. Hoc ergo regnum Dei Israelitæ optabant, quod non est ἐρωσις καὶ πόνος ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη καὶ χάρις ἐν πνεύματι ἀγιῶ Rom. xiv, 17.

XVII. Ex hæcenus dictis quàm evidentissimè patere arbitror, eximia atque præstantia in solenni hac benedictionis formula contineri. Habebant insuper Israelitæ in ea S. S. Trinitatis mysterium; non enim de nihilo est quod gloriosissimum Dei nomen יהוה tribus repetebatur vicibus, quod non tantum Deo Patri appropriatur, sed unicuique, ut suo loco ostendimus, personæ tribuitur: evidens id quoque est ex prædicatis cuius benedictioni annexis. Atque ita in prima benedictione Dei Patris œconomiam habemus: Ei enim tribuitur rerum creaturarum conservatio, quæ tum in benedictione corporali, quippe à quo tantquam Domino cæli & terræ omnia. I. Cor. VIII, 6. Matth. XI, 25 tum incustodia, quæ ejus providentia, potissimum continetur. Operis redemptionis inchoatio, quæ in missione Filii sui unigeniti, gratiosa peccatorum condonatione vi ipsius meriti, datione gloriæ celestis, adeoque benedictione spirituali consistit. In secunda Benedictione œconomia Dei Filii describitur: Ei quippe operis Redemptionis executio competit, quare se ipsum exinanire & carnem assumere debuit, ut se pro nobis Spiritu suo æterno offerret, æternamque redemptionem inveniret, sicque totum mundum ceu vera lux illuminaret: Deus enim qui dixit, ut è tenebris lux splenderet, is est, qui splenduit in cordibus nostris, ad præbendum lucem notitiæ gloriæ Dei in facie Jesu Christi I. Cor. IV, 6. Tandem intertia benedictionis parte œconomia Spiritus S. est. Ei enim tantquam à filio redemptorum sanctificator, bonorum spiritualium collatio & applicatio passim tribuitur: qui scilicet omnium fidelium Doctor est & Ductor. Pf CXLIII, 10. Joh. XVI, 12. Arrhabo & Sigillum

In hac benedictione est argumentum S. S. Trinitatis

44.
45
4

quo obfirmamur. 2. Cor. 1. 2. Eph. 1, 13, 14. ille enim fide à Deo donatos, infertosque Christo tanquam rem propriam custodit, quod nihil aliud est quàm *elevatio faciei divine* super electos. Quæ pressius nunc exequi constituti limites verant: Hæc tamè Christiano lectori sufficere possunt. Simile quid ipsi Judæi de hac trina nominis יהוה repetitione cogitarunt; Ita enim R. Bech, adh. l. ותמצא בכפר הברוך ויברכהו יי' יאר יי' ושא יי' זה השם בן יי'כ אותיות מלמד ששמותיו של הקב"ה שלשה חיילים וכל חייל וחיל דימה לחברו ושמו כשמו וכלן החומן ביד ה' א"ה א"ה *Et invenies in libro Bahir (libro Kabalifico & mystico per antiquo) Benedicite Jehova, illucescat Jehova, tollat Jehova. Hoc est nomen 12. litterarum, quod docet, quod nomina Dei benedicti sunt tres virtutes, quarum altera alteri est similis, idemque habet nomen & singula sunt signata literis יהוה* Quæ certe verba adèd obscura non sunt, ut iis S.S. Trinitatis mysterium intelligi non possit.

Historia & ritus circa pronuntiationem benedictionis observati. Persona benedicens.

XVIII. Postquam nunc ea, quæ ad verum & genuinum benedictionis hujus sensum pertinere putabamus, pro viribus executi sumus, restat ut quæ ad ejusdem *historiam & ritus* conductum, tum ex Sacra Scriptura, tum authenticis Judæorum testimoniis, breviter addamus. Personæ, quibus divino jussu benedictionem hanc recitare concessum erat, Sacerdotes fuerunt; sic enim Deus ad Mosen דבר אל אהרון ואל בניו כה תכרו את בני ישראל אמר להם *alloquere Abaronem & filios ejus, dicendo: sic benedicite filiis Israel dicendo eis &c.* Num. VI, 23. Itaque non Pontifici tantum M. sed & reliquis Sacerdotibus populo benedicere licitum, quoniam id Aaroni & filii ejus præcipitur, iisque solis hæc functio alligata erat; eos enim *elegit Dominus administrandum יהוה נשם ולברך & benedicendum in nomine Domini.* Deut. xxi, 5. *separatus fuit Abaron ad sanctificandum rem sanctam Sanctarum, ipse & filii ejus usque in seculum ad adolendum coram Jehova, administrandum ei ולברך בשמו עד עולם & benedicendum in nomine suo usque in seculum.* Chron. xxi, 1, 13. excluduntur adeoque Levitæ. Sacerdos autem non quivis sed integer nulloque vitio laborans requirebatur, unde Maimonid. in Hilc. Thephil. c. xv, 1. ששה רבנים מנעון נשיאורת כפיהם הלשון המומן והעבירה והשנים והזין ושומאת הדין *sunt*

Sant, que Sacerdotem inidoneum reddunt ad elevandas manus, lingua, defectus corporis, peccatum patratum, anni, vitium & impuritas manuum. Quæ vitia, in quo propriè consistant, Celeber. ille Rabbi in subsequentibus recenset prolixius. Idem ille Magister Cap. XIV. §. 9. ritum benedictionis stante adhuc Sanctuario usitatum ita describit: *Modus recitationis.*

עולין לרובן אחר שישלמו הכתנים עבודת תמיד שר שחר ומנכיהו ידיהו למעלה על גבי ראשהו ואצבעותיהו פשוטו חוץ מכהן גדול שאין מנכיהו דיו למעלה מן הצד ואחר מקרא אותן מלה מלה כדרך שעושין בגבולין עד שישלמו שלשת הפסוקים ואין העם עונין אמן אחר כל פסוק אלא עושין אותה במקדש ברכת אחרת וכששלמו כל העם עונין כרוך ה' אלהים אלהי ישראל מן העולם ועד העולם:

Sacerdotes ascendunt in suggestum, postquam absolverunt ministerium iuge matutinum & elevant manus suas supra verticem capitum suorum, & digitos suos extendunt excepto Sacerdote M. qui non elevat manus suas supra brachia, deinde recitant verba quemadmodum faciunt in provinciis, usquedum absolverint omnes tres periodos, & non respondet populus Amen post unamquamque periodum, nam faciunt in sanctuario unicam tantum benedictionem, qua absoluta populus respondet: Benedictus Dominus Deus, Deus Israelis a seculo usque in seculum. Quomodo autem manuum elevatio, præcipuus hujus functionis ex Judæorum mente ritus (unde etiam hæc benedictio נשיאת כפים elevatio manuum appellatur) peracta fuerit, inter philologos controvertitur; quia autè id huc propriè non pertinet, nos nunc *ἐπιτοχὴ*: qui curiosior erit, consulere poterit M. Buxtorf. Synag. Jud. p. 424. & 534. & ejusdem Nepot. appendicem ad eandem. Cl. Wagenfeil. in Tract Mischn. Sotac. VI. §. 6. & passim. *Locus* recitationis à Judæis vocatur *רוכן suggestus, locus elevatus*, cujus *Locus* tamen situs incertus est. Cel. L' Empereur in annotat. ad Cod. Middoth. c. II. §. 6. not. 5. illum *suggestum* fuisse autumat, cujus in citata Mischna mentio fit, quique Israël's inter & Sacerdotum atrium in gradibus, quibus id ascendebatur, situs fuit. Maimonides autem l. c. §. 14. pertendit, quod benedixerint על מעלות super gradibus porticus: Consentit Mischna Tr. Tamid. c. VII. §. 2. & R. Ob. de Bartenora ad h. l. sed in re incerta, nihil

44.

45

4

Tempus.

nihil temere asserimus; in eo saltem conveniunt, fuisse locum aliquem elatum, è quo Sacerdos benedicens prospexit. *Tempus benedictionis* Judæi semel in die, absoluto nempe Sacrificio jure matutino, fuisse tradunt: Unde Maim, l. c. בּמקדש מברכין ברכת כהנים פעם אחת ביום אחר תמיד של שחר *In Sanctuario benedicunt benedictione Sacerdotum, una vice in die post Sacrificiū matutinum jure.* An autem post Sacrificium vespertinum benedictio quoque recitata fuerit, incertum; saltem de eo in Judæorum Scriptis nulla inveniuntur vestigia. Tradunt tamen Mischnici in Tract. Taan. c. IV. §. 1. Sacerdotes aliquando quater in die manus elevasse: שלשה פרקים בשנה כהנים נושאין את כפיהם ארבע פעמים ביום בשחרית כמוסף במנחה ובנעילת שערים בתענית ובמעמדות וביום הכפורים *Tribus distinctis anni temporibus elevabant Sacerdotes manus suas quatuor vicibus, in precatione matutina, addititia, pomeridiana, & ea, quæ fit tempore obserationis portarum, in jejuniis & stationibus & die expiationis:* ad quæ verba R. Obad. de Bartenora commentatur: טעם מאי אין נשיאות כפיים במנחה משום שכרות והאידנא לוכי שכרות: *Sacerdotes post meridiem manus elevabant, est propter ebriositatem, at tunc temporis non timendum fuit de ebriositate.* Eandem rationem reddit Maimon. ad h. l. & Hilc. Thephil. C. XIV, 1. quoniam Sacerdos vinum largiter bibens ad benedicendum ineptus est, ut supra jam dictum. Insuper hæc benedictio lingua tantum sancta proferenda erat, juxta locum in Misch. Sota c. VII, 2. אלו נאמרין בלשון הקודש מקרא בכורי וחלוצה ברכות וקללות *Interprete hujus tractatus accuratissimo Cel. Wagenfeil. Lingua sancta tantum efferebantur verba concepta de primitiis, & quæ proferenda cum exiit quis calceo, benedictiones & execrationes, benedictio Pontificis, conf. Maim. l. c. §. 11. Unde in Tract. Megilla c. ult. §. ult. dicitur, hanc benedictionem neque legi neque exponi chaldaice.* His ritibus alii accesserunt, ut quod Sacerdos benedicere debuerit בעמידה בנשיאות כפיים כנגד פנים נקול רם *statio vatione manuum, facie ad faciem, alta voce; ut videre est apud Maim. l. c. §. 12.*

Benedictio non nisi Ling. & proferenda.

XIX. Quemadmodum autem ferme omnes Veterum Sacerdotum ^{Sacerdos Be-} functiones Christi Sacerdotale officium adumbrarunt, ita etiā ^{medicens fuit} in pronuntiatione Benedictionis eum referebant. Respicit qui- ^{typus Christi,} dem in genere hæc benedictio *semen* illud *Abrahami* Jesum nempe, in quo omnes fideles benedicendi sunt. Gen. XXII, 18. Act. III, 24. 25. Unde etiam Paulus ex eo, quod Christus pro nobis *κατά-ρως* factus, inducit Gentibus benedictionem Abrahami in Christo exstare. Gal. III, 13. Itaque hæc benedictio muneri Sacerdotali conjuncta esse debuit; quā Christus sapius in terris functus est, quoties concomitanti populo benedixit, præsertim cum de Monte concionabatur Matt. V. sq. ubi beatitudines illæ tot benedictiones sunt. v. 3. sq. sed & in ritibus in pronuntiando adhibitis typica quædam observamus, N. quoad *personam* benedicentem, erat Sacerdos integer, omnisque vitii scelerisque purus. Ita & Christus, est enim ille *ἁγίου ὄσιος ἀγαθὸς ἀμάρτος κεχαρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν.* Heb. VII, 26. 2. *Tempus* pronuntiationis erat post absolutum Sacrificium jure matutinum; ita & Christus, qui ceu victima Deo offerenda in cruce ab igne iræ divinæ ferme combustus, exclamavit *τετέλεσται* Joh. XIX, 30. id omne nempe quod ipsi ut vero Sacerdoti incumberebat, quod argumento erat veram & realem accessisse benedictionem. 3. *Locus* proclamationis in templo erat elatus, ita & Christus de cruce pendens benedixit. 4. *Modus* erat extensis & elevatis manibus, & facie ad populum versa, ita & Christus manus in cruce extendebat, facie ad astantes versa, illis benedixit: id quoque jamjam ad patrem rediturus fecit, speciatim discipulis suis: *& sublevis in altum manibus suis benedixit eis.* Luc. XXIV, 50. 5. Et ita post benedictionem Sacerdos cultui quotidiano matutino finem imposuit, ita & Christus declamata sua benedictione & morte obita, Sacerdotio suo in terris peragendo valedixit, postquam æternam redemptionem invenit; unde sensim quoque cultus Leviticus expirare incepit, donec templo diruto plene cessavit & benedictio illa iusto modo pronuntiari desit. Nam vera benedictione per Christum allata umbratica illa cessabat.

XX. Differunt autem hi ritus non nihil ab illis, quos Judæi ^{Moderni ritus} moderni in synagogis & olim extra templum adhibuerunt, quæ ^{Judæorum in} differentia nobis in Mischna Sota C. VII, §. 6. ita describitur: ^{pronuntianda} ^{benedictione} ^{Sacerdotali,}

C 3

בְּרַכָּה

44.

45

4

ברכת כהנים כיצד במדינה אומרים אותה שלשת
 ברכות ובמקדש ברכות אחרת במקדש אומר את השם
 ככתבו ובמדינה בכינוי במדינה כהנים נשאין את ידיהן
 כנגד כתפיהן ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול
 שאינה מגביה את ידיו למעלה מן הציץ
Benedictio sacerdotis talis quomodo facta: in provinciis recitatur tribus benedictionibus, in sanctuario una: in sanctuario efferebant nomen tetragrammaton ut scribitur, at in provincia eius cognomen (ארנו) in provincia elevabant sacerdotes manus suas usque ad humeros, in sanctuario vero supra capita sua, excepto Pontifice M. qui non elevabat manus suas supra bracteam. conf. Tr. Tamid. c. vii, 2. quod autem h. l. dicitur in sanctuario unam, & extra id tres pronuntiasse benedictiones, ita Bart. ad l. c. ex Tamid explicat: וקרי להו ברכת אחת לפי שלא היו עונין אחריהן אמן בן פסוק לפסוק כדרך שעושין בנבולין: quia non responderunt post singulos versus Amen, quemadmodum faciunt in provinciis. Hunc autem ritum Maim. nobis in comment. ad Tr. Misch. Beracoth. C. V, 4. ita describit: סדר ברכת כהנין: לעמוד לפני הרכל נבתי כנסיות ולהחזיר פניהם אל העם ואחריהם להרכל וש' צ כנגד הכהנים פניהם אל פניהם וישיבם כפיהם שלש ברכות אורת כאורת על ענין זה אומר ש' צ אומר יברכך ויענו הכהנים יברכך ומאמרם לקהל ואחר כך אומר להם ש' צ ויענו הכהנים ו' ואח' כ' יאמר להם ש' צ וישמרך ויענו הכהנים וישמרך או וענו כל הקהל ויאמרו אמן וכן בג' ברכות כלן על הסדר הזה וכשענו הצבור אמן ל' יענה ש' צ אמן שמע ישכח איוו ברכות היא אשר שייבם אהל יחריש ויכוין לבו בברכה השנייה אשר ישיבם כפיהם: Quæ Celeb. Surenhusius ita transtulit: Ordo benedictionis sacerdotalis est, sistere se ante arcam templi in congregatione, & vertere faciem ad populum, posteriora vero versus palatium, & minister synagoga sive praelector stabit e regione sacerdotum, de facie ad faciem, ponetque tres benedictiones in os sacerdotum, de verbo ad verbum hoc modo: praelector congregationis dicit יברכך respondunt sacerdotes יברכך, hoc deinde dicunt congregationi. Postea praelector dicit יהוה & respondunt sacerdotes יהוה postea praelector congregationis dicit וישמרך, respondunt sacerdotes וישמרך per actus his respondet tota congregatio

COROLLARIA.

I. *Judeorum conversionem, præunte S. Scriptura, certissimam speramus.*

II. *Mysterium S.S. Trinitatis, etiam in V.T., licet non tam clarè ac in N.T., sufficienter tamen ad salutem notum fuit.*

III. *Judeos Codicem Hebraum, quoad articulos fidei, corrupisse falsum est.*

IV. *Judeorum lex oralis divinæ authoritatis non est ac lex scripta; illa utilis tamen quoad traditiones & ritus ad hanc intelligendam.*

V. *Nomen Dei יהוה non est abbreviatum ex*

Ad Nobilissimum Dissertationis AUCTOREM & RESP.

Dum fatias rerum cepit plerosque bonarum,
Artes spernuntur, barbariesque redit:
Dum rivis hærent ignavi fonte relicto,
Formulaque in studiis paginam utramque facit:
Quod vaga garrulitas cum calliditate putatur,
Jam fatis esse foro, jam fatis esse choro:
De meliore luto finxit Tibi pectora Titan:
Res Tibi non species vana vel umbra, placet
Artibus ergo fatis cultus linguisque politis,
Et quæ vera tenet Philosophia sinu;
Nunc tandem sacram petis, *HOTTINGERE*, Cathedram.
Spartam ornaturus dotibus hisce datam
Gratulor ex animo: nec ero, puto, falsus aruspex,
Cum decus illustris Te fore dico Domûs.
Larga Tuis studiis adsit benedictio cœli,
Cedere ne *Patri*, nec videaris *Avo*.

Honoris & boni ominis causa adiecit

GEORGIUS OTHO,

Sacr. & Orient. Lingg. nec non Poet.

Prof. Ord.

1. Neukaus de Fatis Adami.
2. Holofus de Homine.
3. Idem de imagine Dei in hoc.
4. Hottinger de auxilio Dei et.
5. Hugelinus de Concursu Dei.
6. Cauterius de Providentia Dei.
7. Holofus de Providentia.
8. Ejusd de Lapsu primorum hominum.
9. Ejusd de Angelis bonis et malis.
10. Tillemannus de Certitudine fidei.
11. Uweel de Decalogo.
12. Hareus de tribus scitu necessariis.
13. Ejusd Continuas.
14. Marecosius de curiosa Theologia.
15. Schmidius de Utilitate Reliq: Evangel.
16. Mieg de Gratia div: p:grsa.
17. Sablowski de indulgentiis.
18. Zulfinger de natura Studii Theolici.
19. Holofus de Poenitentia.
20. Ejusd de conversione.

penitius de gratuita Justificacoe.
Morheim Triga Observacium.
Morheim de paupertate mentis
Murd de operariis in vinea.
Kirchmeier de Baptismo Ignis.
Petersen de qbo Sabactari.
Kirchmeier de negotio salutis circa infantes.
Meier ad Locum Luc: 23.
Lampe de Titulo Evangel: Johannis.
Linus de aqua baptisimi.
Meisnerig de Encanis Judaeorum.
Mserg de Lege Mosi per angelos data.
N Alphen de Historia Pauli Apostoli.
Petersen de Barnaba, et:
Petersen de Dro suscitante Xtum ex mortuis.
Petersen Heermannii Analysis Cap: 9. ad Luc.
Petersen ad Locum ad Rom. XII. 42.
Lampe de Ecclesia Apostolica.
Pentzki de Stella ex Jacob.
Pottinger de Benedictione Sacerdotali.
Pottinger de Blasphemi mysterio.
Pottinger de Libamine in mensa Sacra.
Pottinger de fertis instrumentis.

49. Dif. de Lectione legis solenni.

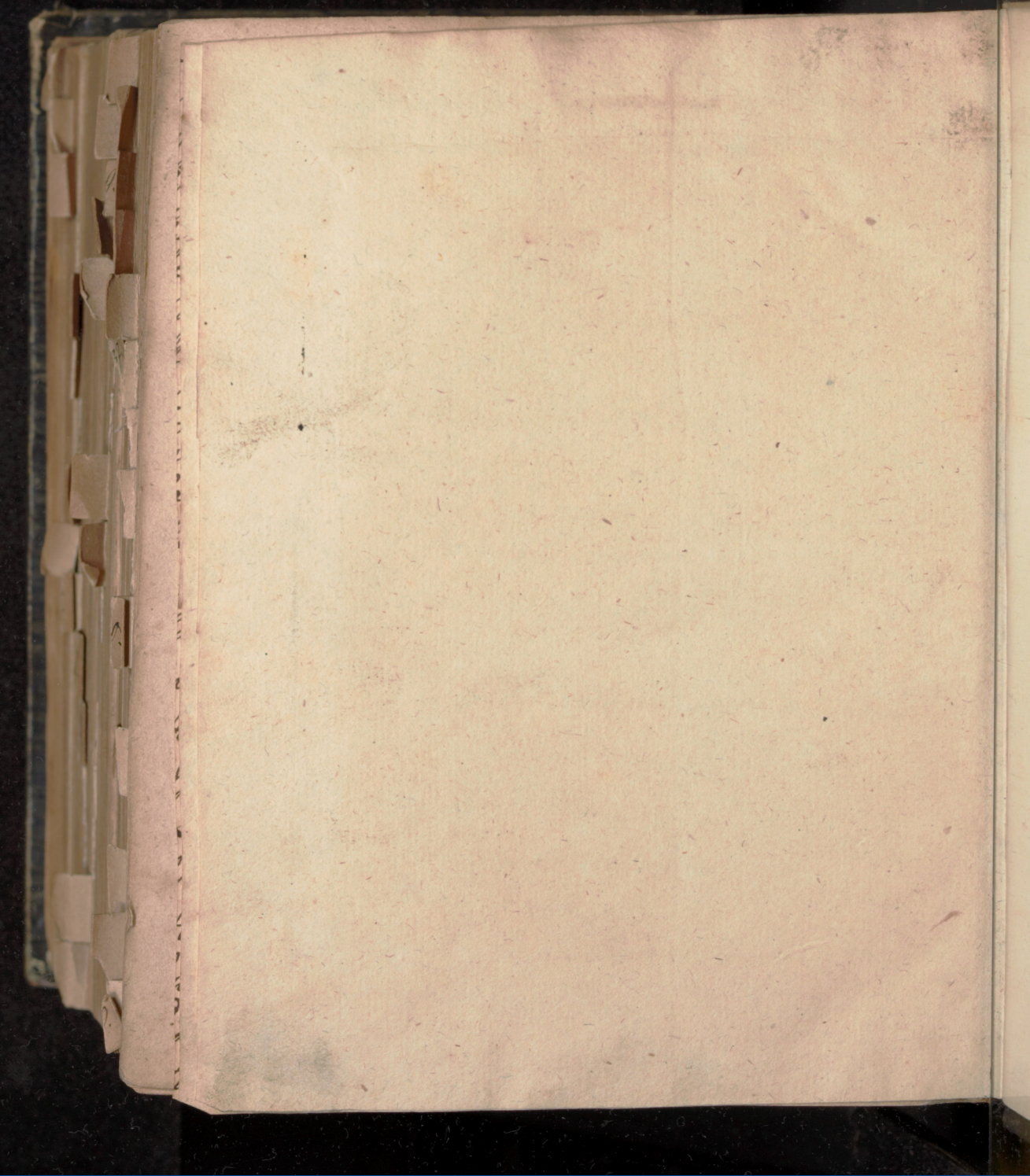
50. Elonerus ~~de~~ ad Reg: 18.

51. Marck ~~de~~ ad 2 Reg: 8. 10.

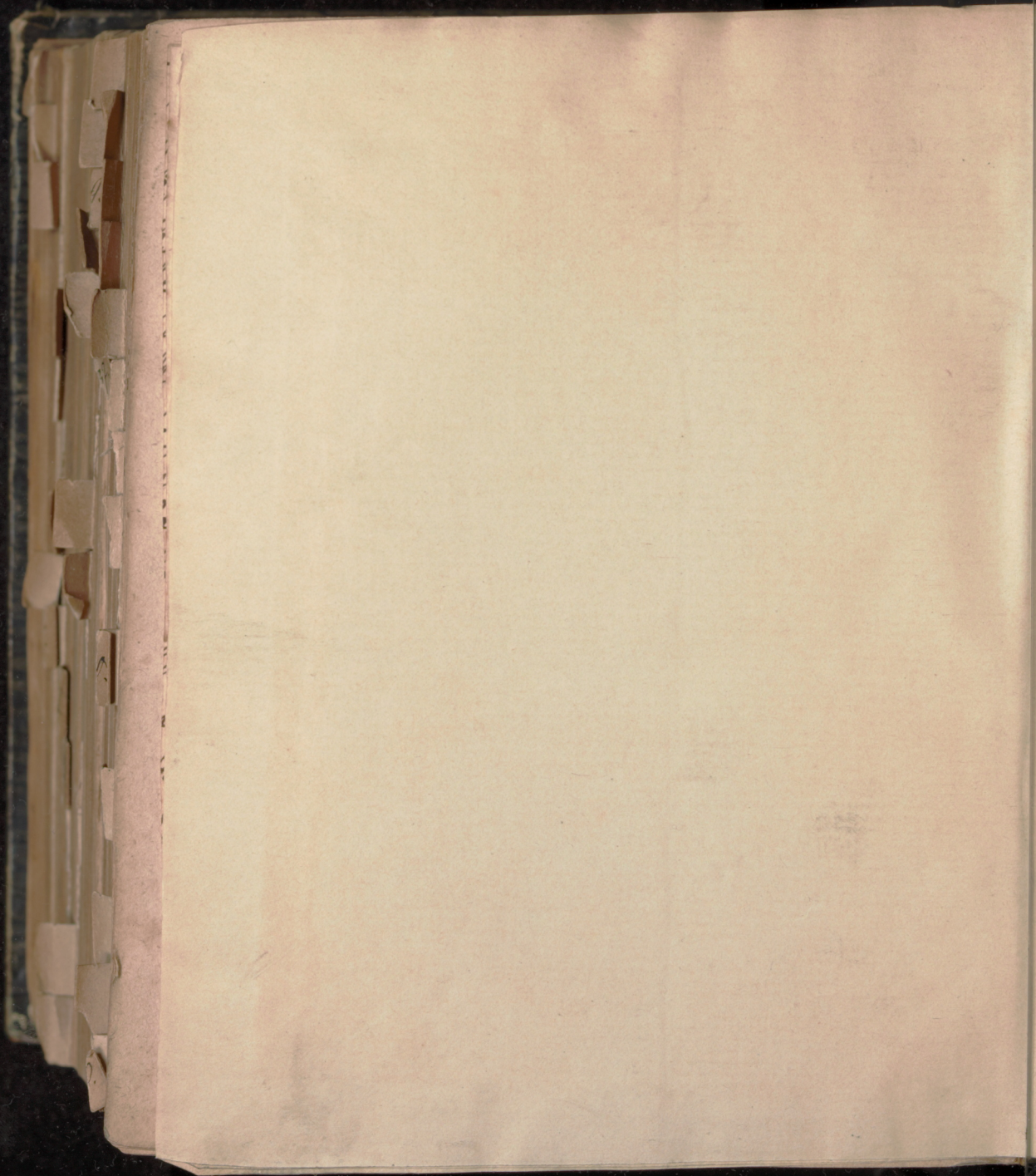
52.

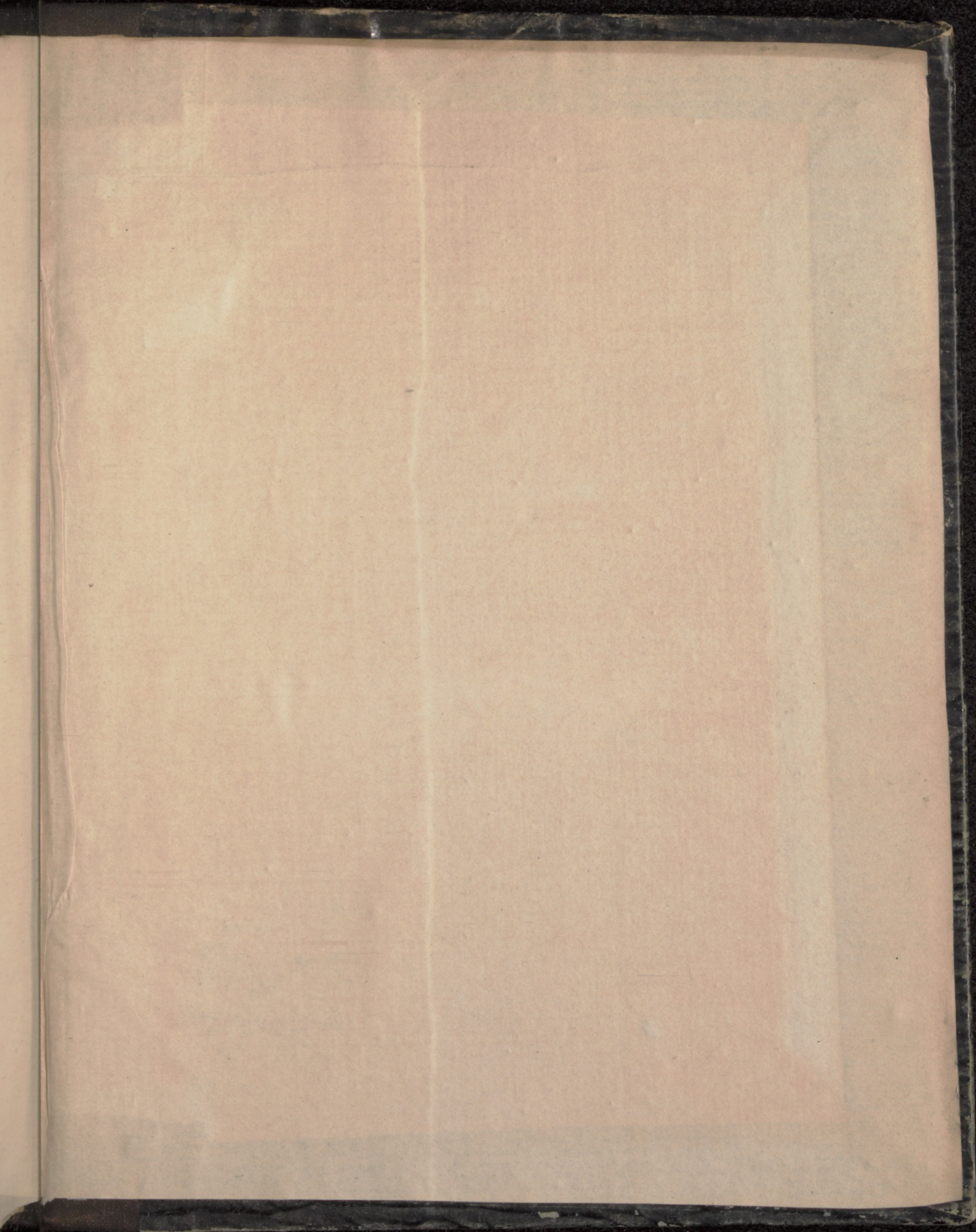
[Faint, illegible handwritten text at the top of the page]

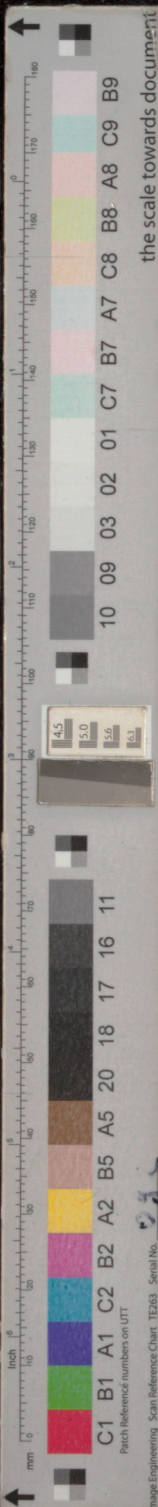

*sponsionem Elise, scribit Gaspar Sanctius; atque
 alianus, quid queso est mentiri, si hoc non est? quid
 rum ad peccandum, si Hazaelem Propheta non
 endum omnino est, quædam adeo conquesta
 heic reperiri, ut attendentibus nullo modo pla-
 queant. Quale quid est, quod ex *Farchio*
Lyranus, dictum hoc esse de *Chazaele*, vivens
 is post eum; sed quod & ipse monuit esse expo-
 extortam. Uti revera est, quando hæc verba,
 non dicuntur ab Elisa ad Chazaelem, sed præ-
 ida à Chazaele ad Benhadadam per illud præ-
 dic illi &c. Quod si autem volueris, hoc po-
 um dici victurum in suo successore Chazaele,
 acies obscurum & vere ludicrum verborum ho-
 prorsus alienum à rogatione instituta quæ spe-
 ladi ægri personalem vitam ac sanitatem. Quale
 t, quod tertio loco reperio apud *Doct. Marty-*
de occurrit interpretatio, qua statuitur, *Elisem*
ris, verum de aeterna ac beata quam expectamus
 respondisse. Eamque promississe arbitrantur *Vatem*
 fuerit ad verum Deum *Jehovam* ex animo con-
 eo probant, quod non idola consuluerit, sed quem-
 a tradit, ipsum *Jehovam*, deinde ministerio *Viri*
 ad id, non *Pseudoprophetarum*. Uti perinde hoc
 ar. *Pellicanus*; *Eliseus* remandat regi, que illum
 & consolari, fortassis jam conversum ad veri Dei ti-
 n, quem à *Propheta* sancto cupit illi propitium fieri.
 futura requirit, non à suis idolis nec *auruspicibus*, sed
 us sape magnalia audierat, & cujus Deum fuerat
 is & à *Naman* instructus in fide veri Dei. Ideo nunc
 uturum, hoc est, in fidelium animarum consortium per-
 nim *Propheta* intelligebat, hoc denique regi summo-
 erat. Tamen ipsi *Asaeli* significat moriturum re-
 ipse locum sit instituendus; non quidem addens,
 urum esset, sed suo tempore. Qui tamen deinde
 asi horum oblitus dicit, per morbum diutius vi-
 undum *Propheta* dictum. Adversus istam senten-
 de disputavit *Martyr*; *Cæterum*, non est veri-*

B 2

si